

Aktiviteter på Robotmuseet sid 1 av 7

Tyvärr!

Rengöring av våra föremål på museet så det är fint till den dag vi öppnar museet igen.

Göran putsar tavlor och Erik kollar att dessa hänger rakt.

Invgivning av museet 2002.

22/4/2002

Många intresserade gäster vid invigningen.

En av många talare. Stig i inväntar i bakgrunden.

Aktiviteter på Robotmuseet sid 2 av 7

Blommor och presenter.

22/4/2002

Öl & kaffe med tillugg.

Invigningen fotograferad.

22/4/2002

Intresserade gäster.

Robot 70 på plats.

22/4/2002

Antero och Kerstin nöjda med dagen.

Antero i samspråk med en gäst.

Invigningen av Robotmuseet 2002 var ett stort och spännande ögonblick för alla inblandade.

På kommande sidor kan vi se lite av vad som hände och hur det såg ut i början av det som idag är ett fantastiskt museum. Unikt skulle jag vilja säga.

Aktiviteter på Robotmuseet sid 3 av 7

VF 08 • 21 februari 2002

VF 08 • 21 februari 2002

Unikt museum visar kalla krigets hemligheter

Målbild: Västmanland. Träffpunkt: Arboga. 22 april inviger landsövning Mata Svargrens länets nya turistattraktion - Arboga Robotmuseum, en världsunik skapelse.

Nya Västmanlands Folkblad har fått en lutt bakom kulisserna. Födsjällarna på Arboga Robotmuseum jobbar för fullt in i det sista.

22 robottyper finns på plats, tillverkade i Sverige, USA, England och Frankrike. Alla har använts i det svenska försvaret. Mer robotar är på väg.

Det kasseras mycket nu för tiden. Det ligger vi redan på föremålen, skrotas de och förvandlas kanske till bilbränske eller ekologiska Stig Jäderlund.

Aven om föreningen ännu inte har sitt strukturskott och klart, så visar man redan nu samlingen för intresserade som hör av sig.

Både skolklasser och pensionsgrupper har hittat hit och glädjande nog visar även kvinnorna intresse, säger Stig Jäderlund. Inte bara militärt intresserade har närmare 2000 besökare på robotmuseet i Arboga. Det ger prov på både den tekniska och samhällsliga utvecklingen i Sverige under mer än ett halvsekel från 40-talet och framåt. Besökaren gör på kort tid en svindlande resa och man utvecklar nya tekniska lösningar som kan skilja. Det är ändå inte så många år sedan vi satt fast i det kalla krigets fänkande.

Vi ÅSKÅDLIGGÖR de höstbilder som vi har haft, säger Stig Jäderlund, och visar om Viggensstrålar.

Här ska besökaren få prova på att styra en robot. På en skärm dyker det upp en målbild och med en spak styr man roboten.

Du har bara några sekunder på dig, det är jättevårt, tycker Stig, som nyss har testat.

Det är alltså ett levande museum som möter besökaren i Arboga. Hand kommer att spela upp radiotelegraf vid radarjaktledningsvideo. Videofilmer ska visa provskjutningar av robotar. Därmar jordningsställna så att besökaren kan gå runt och ta fram information vid de olika föremålen. Kunniga guider finns som bolar runt i museet, som är uppdelat i en ro-

botdel och en flygdel.

Robottekniken har legat i den militära utvecklingens framkant. Under krigsåren hamnade sex forskningsrobotar av tyska CVA-modell VI, de faktiskt flygande bombarna, i efter uppgjutning från Penningtådet, av missag i Sverige. Svenska experter plöjde ut vrådelar och tillsammans med engelska kollegor lade man pussel och utvann så pass mycket information att man kunde börja konstruera egna robotar.

På robotmuseet finns den första svenska Robot 310, konstruerad av SAAB vid 1940-talets mitt.

1948 ÖVERLEGGI. Bombarkraftsgruppen till Flygvapnets Centrala Verkstad (CVA) i Arboga. Vi körde roboten med till Karlsborg, sköt upp den över Vättern och tog med den med fullskäms Därför tillhålla till Arboga och CVA för att göra en ny robot av den, berättar Stig Jäderlund.

Mellan 1949 och 1962 höll man på med verksamheten. Vi gjorde över 600 skjutningar. Allt var betygt med sekretess. Arbogaarna visste inte vad vi höll på med. Men i takt med att de gamla militära systemen skrotas, kan vi öppet visa och berättat.

STIG JÄDERLUND HAR jobbat med robotar en stor del av sitt liv. På CVA mellan 1957 och 1966. Vid företagsjubileet 1995, då man firade 50 år, arrangerade vi en familjedag för de omhändertagna, där vi visade upp en del gamla och nya robotar - allt som vi hade tillgängligt. Det var då jag fick tänka på ett permanent robotmuseum. Ska man annars bara skruva upp sällna?

I fem år ledade Stig Jäderlund efter en lämplig lokal. Material som han hade samlat på sig låg

under tiden i ett skogsområde. I fjol startade Stig tillsammans med andra entusiaster Robothistoriska Föreningen och nu finns 38 medlemmar. Kommunen har ställt upp med 350 kvadratmeter utställningsyta i huset som tidigare var Rapps konfektionsindustri.

VI FICK STÖD REDAN från början. Det är jättebra att kunna spara ett stycke viktig historia till eftervärlden. Vi är nog unika. Vi har tittat på internet, men inte kunde

finna något Missile Museum någonstans i världen.

Vi har kontakter överallt och får ständigt tips och uppslag. Alla har visat ett sådant otroligt intresse för vårt museum vilket känns jätte skönt. Vi ville till exempel gärna ha en cockpitt och fick ett halvt flygplan, berättar Stig Jäderlund och passar på att hos Nya Västmanlands Folkblads läsare göra en efterlysning. Det finns faktiskt sak som man saknar - skyttedockor.

Då kan vi leverera dem på ett helt annat sätt. Dockorna ska

vi klä i flygoveraller, uniformer och servicekläder och ställa ut i lokalen, förklarar Stig Jäderlund.

Tillsammans med övriga äldjalar tänker han också bygga upp ett faktsäkrat bibliotek i både text och bild, öppet för forskare från hela världen.

Den som vill forska, ska kunna göra det. Historien är viktig. Har man en robot utan dokumentation, är den inte mycket värd om 50 år, avslutar Stig Jäderlund.

TOMMY THÖRNING, text och foto

Antero Timofejev har lagt på i en huvspänningsriggen.

Antero Timofejev har flygt alla plan med minst två sittplatser, inklusive JAS. Här poserar han vid en spänningsriggen.

Arboga – dödliga dyrgripars centrum

Å ena sidan är kanske inriktningen något smal. Å andra sidan är museet världsunikt. Och har man det minsta lilla intresse så är Robotmuseet i Arboga en riktig guldgruva.

Sju år efter det att några eldsjalar kring dåvarande FFV Aerotech i Arboga fick en idé om att visa upp några gamla robotar på en uppvisningsdag kunde Robothistoriska föreningen i Arboga öppna Arboga Missile Museum, alltså Arboga Robotmuseum.

Det är lika bra att säga det med en gång. Robotar i militära syften är inga trevliga saker.

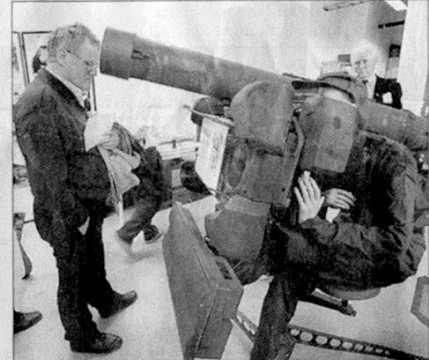
Det handlar ju om, enkelt uttryckt, obemannade farkoster som man laddar med så mycket sprängämnen som möjligt och skickar iväg på snabbast eller listigast möjliga vis mot fiendens fartyg, flygplan, stridsvagnar eller folk. Där ska de explodera så att fiendens flygplan störtar, hans fartyg sjunker, hans stridsvagnar brinner upp och hans folk kan strykas ur folkbokföringen.

Men i den verklighet som hela Europa levde under andra världskriget och hela vägen fram till Sovjetunionens fall och slutet på kapprustningen mellan supermakterna under 1990-talets början, så var robotar ett

Fakta om robotmuseet

I ett första skede har museet inga regelbundna öppettider. I stället ser man till att den öppet när det finns förämnade besökare - privatpersoner eller grupper. Arbetet sker ideellt och man har hjälp av sponsorer för att betala hyra och annat, men tar emot bidrag i den låda man har i stället för inträdesavgift - man betalar vad man kan och vad man tycker museet är värt.

Man kan boka ett besök på museet via följande telefonnummer: Robotmuseet: 0589-104 99 (vanligen telefonsvare) Arboga Turistbyrå 0589-871 51 E-post: rlfarboga@aol.com

Arboga blev centrum för den forskning efter att ha valts ut i konkurrens med flera andra orter. Närheten till bra berggrum och ett centralt läge i landet blev avgörande. I robotmuseet ser man flera tiotal robotar - hängande i linor, stående på transportkarror och inom kort placerade på riktiga lavetter utanför museet. Naturligtvis med de farliga sprängladdningarna bortmonterade, men annars i exakt det skick de var då de utgjorde delar av Sveriges beredskap.

Museisamarbete. Georg Werle från Luftvärnsmuseum i Norrtälje var en av många som var närvarande när Arboga Robotmuseum invigdes. Här tittar han på museets utställda luftvärnsrobot av typen Robot 70.

Dessutom visas robotsimulatorer och färdiga luftvärns- och stridsledningscentraler, liksom montrar med mycket intressant. Allt från de första försöken med "lufttorpeder" till dagens Robot 15-system.

– Det här är ett mycket lyckligt ögonblick, säger Stig Jäderlund, museiföreståndare, alldeles före invigningen, som skedde i närvaro av hundratals personer. För dels kan ett stycke svensk industrihistoria för första gången visas, dels kan mycket av det som under nästan ett halv sekel var så hemligt att det knappt fanns något hemligare - och som dessutom försgick i Arboga till stora delar - äntligen berättas. Och dessutom är museet en riktig klenod.

JAN ERNHEIMER
Tel: 19 92 04
jan.ernheimer@vlt.se

Aktiviteter på Robotmuseet sid 4 av 7

Den röda målroboten Humian, från 1960-70-talet hänger i taket. Den sköts upp med raket och drevs i luften av en bilmotor. Är propellerdriven och radiostyrd från marken. Den användes som målrobot för marinens räkning. Längre ner på bilden ser vi luftvärnsroboten 322. Lilla bilden överst: Den drygt sju meter långa Robot 08, den största i samlingen, är en sjö- och kustrobot. I händerna håller Stig Jäderlund robotens radarmålsökare. Lilla bilden längst ner: Jäderlund demonstrerar Robot 69, Red eye – en barbar luftvärnsrobot.

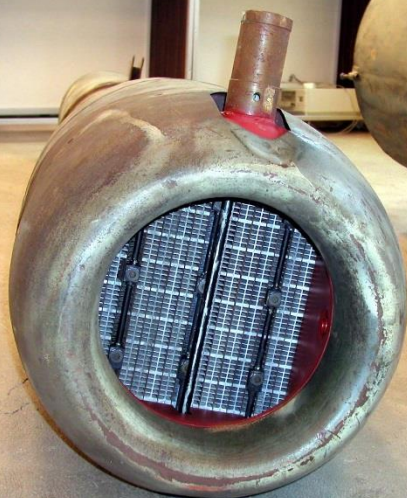

Erik riktar in masten och Yngve kollar höjden.

Resning av en mast framför museet. Yngve Löthman håller masten på plats med sin fot och Erik, Lars och Kjell-Åke reser upp masten.

Aktiviteter på Robotmuseet sid 5 av 7

V1 kom i delar till museet. Vi fick plocka ihop den till en komplett V1.

Robot 52

Har inget som kontrollsystem
1000 km/h och 1000 m/h
Ingenjör: Frankfurterer 1911
Raketens längd: 10 m
Raketens diameter: 300 mm
Raketens vikt: 100 kg
Raketens hastighet: 1000 km/h
Raketens höjd: 1000 m

Aktiviteter på Robotmuseet sid 6 av 7

Robotutställningen som det såg ut då.

Det är verkligen stor skillnad hur det ser ut idag med all material både robotar och motorer o stridsledning m.m. om man jämför med vad som visas på dessa bilder.

Aktiviteter på Robotmuseet sid 7 av 7

Tyska V1 monterad och i all sin mäktighet.

